NECESSITAT DE PROFESSIONALS MÈDICS I D'INFERMERIA AL SECTOR CONCERTAT I ICS

Novembre 2019

Índex

INTRODUCCIÓ *2*
DADES *3*
FEMINITZACIÓ I EDAT *3*
NATALITAT, ENVELLIMENT I MORT DE LA POBLACIÓ *4*
ESTUDI *5*
OBJECTIU DE L'ESTUDI *5*
MATERIAL *5*
MÈTODE *5*
RESULTATS DE L'ENQUESTA PERSONAL MÈDIC (veure annex 3) *7*
CONCLUSIONS DADES ESPANYA I CATALUNYA *15*
RESULTATS DE L'ENQUESTA PERSONAL D'INFERMERIA (veure annex3) *19*
CONCLUSIONS GENÈRIQUES I RECOMANACIONS *23*
Annex 1 – Model d'enquesta 25
Annex 2 – Entitats 27
Annex 3 – Veure document adjunt. 29
Annex 4 – Bibliografia 29

INTRODUCCIÓ

La població espanyola ha augmentat aproximadament en 8 milions de persones (un 20%) des de que es va implantar el model de *numerus clausus* a les Universitats fins a mitjans dels anys 2000. La renta per càpita es va incrementar també, generant gran demanda de serveis mèdics lligats al benestar.

A mitjans dels anys 2000 es va produir un fort desequilibri entre l'oferta i la demanda de metges, especialment en algunes àrees i especialitats, vinculat també a l'expansió de la xarxa pública hospitalària després de les transferències sanitàries[i].

Actualment, hi ha una doble barrera d'entrada per exercir la medicina, per una banda l'accés al grau de medicina i per l'altre l'accés a la formació sanitària especialitzada (MIR). Des de l'any 2005/2006, conseqüència de la mancança de professionals detectada, el *numerus clausus* d'accés a les facultats de medicina va augmentar de 4.000 a 7.000 estudiants de nou ingrés en el primer curs 2011/2012. Aquest augment de les places d'accés al grau comporta també un augment en la demanda de places per l'obtenció de l'especialitat (MIR), condició necessària per així poder accedir al Sistema Sanitari Públic.

Temporalment, aquest augment de les places del grau de medicina coincideix amb la crisi econòmica, la qual va provocar, la reducció sostinguda de les places MIR, des de la convocatòria de 2010 fins a la de 2014, provocant una reducció de l'11,5% de les places MIR. És a dir, es va produir un desajust entre l'oferta i la demanda.

Al curs acadèmic 2018/2019 es van ofertar 7.042 places de grau de medicina (5.691 en universitats públiques i 1.351 en universitats privades), a les 45 facultats de medicina (33 públiques i 12 privades) existents a l'Estat espanyol. L'oferta de formació del grau de medicina va augmentar en un 60% respecte als *numerus clausus* de 2005, que s'havia mantingut estancat des del anys 90[ii].

Paral·lelament a això, les places de formació MIR, que havien augmentat des del curs 2005/2006 comencen a disminuir[iii]. A partir d'aquest any hi ha més entrades al grau de medicina que places MIR, al contrari del que succeïa als anys anteriors, quan l'oferta MIR superava als matriculats al grau de medicina, i els estrangers suplien les vacants romanents a la formació especialitzada.

Així doncs, front l'augment del 60% d'estudiants que podien accedir al grau de medicina, entre el 2005 i el 2017, l'oferta de formació MIR en aquest mateix període només va augmentar un 15,2%. Malgrat això, s'ha de tenir en compte que s'observa que a partir de la plaça 4.000, hi ha un creixent nombre de

candidats que opten per no triar cap plaça de les ofertades. L'any 2018, a tot l'Estat, van renunciar 1.459 candidats a escollir una plaça MIRiv.

DADESv

A l'Estat espanyol hi ha 138.797 metges especialistes treballant per al SNS, dels quals, el 31% està adscrit a atenció primària, 43.034 metges, 76.562 treballen en atenció especialitzada - 55% -, i la resta, 19.201 especialistes, en tasques no assistencials o en altres àrees de la Medicina no reconegudes com especialitat (medicina d'urgències i emergències).

Aquestes xifres situen la ràtio de metges especialistes per 100.000 en 312,5 professionals. Encara que la ràtio per càpita és comunament utilitzada per comparar dotacions de recursos sanitaris entre territoris, s'han de tenir en compte altres factors com la dispersió territorial, la ruralitat, la insularitat, etc. També s'ha de tenir present la variabilitat entre CCAA, doncs la forquilla va des d'una ràtio a la Comunitat Valenciana de 243 professionals per 100.000 habitants fins a quasi el doble en Catalunya, 468.

La incidència dels metges estrangers al MIR es va reduir paulatinament, contribuint a mitigar el desequilibri entre l'oferta i la demanda. Entre 1991 i 2018 van accedir a la formació MIR a Espanya 153.806 metges, dels quals l'11,7% eren estrangers. El percentatge d'estrangers no superava l' 1% fins al 1999, i va augmentar a partir dels anys 2000, aconseguint la seva màxima l'any 2010 amb un 34,1%. L'any 2018 la xifra es va reduir fins el 9,3%[vi].
L'OMC estima que el nombre de metges que van sortir d'Espanya de forma definitiva es troba al voltant de 560 al 2016 i 300 al 2017[vii].

FEMINITZACIÓ I EDATviii

La feminització de la professió mèdica s'ha anat consolidant als últims anys. L'any 2018 el percentatge de metges dones ha estat del 55,5%. A Catalunya el percentatge se situa al voltant del 55,1%. El 64% de les adjudicacions d'una plaça MIR l'any 2018 ha estat a dones.

La taxa de feminització varia molt per especialitats. En pediatria, 3 de cada 4 metges són dones, però només 1 de cada 5 són dones especialistes en urologia. Només en 13 especialitats hi ha un predomini masculí significatiu.

La distribució de les plantilles per edat és fonamental per preveure les sortides del mercat laboral. El 50% dels metges (homes i dones) tenen més de 50 anys, estant l'envelliment més marcat a l'atenció

primària – el 62% dels metges tenen 50 o més anys – que en atenció especialitzada, 44% i el 20,5%, un de cada cinc, té 60 o més anys.

A Catalunya el percentatge de professionals metges amb 50 anys o més és del 48,6%, i el de professionals amb 60 anys o més és del 24,3%. Es preveu un ritme intens de jubilacions per a la propera dècada a Catalunya, amb un percentatge de metges especialistes propers a la retirada professional del 24,3%.

Quant al percentatge de professionals propers a l'edat de jubilació (60 anys o més), la dispersió entre especialitats és alta; 14 de les 44 especialitats hauran de reemplaçar als propers anys el 20% dels seus actius. En el cas de les dues especialitats vinculades a l'atenció primària – MFiC i Pediatria – es poden preveure tensions a mig termini, ja que, un 63,4% dels metges de família i un 55 % dels pediatres tenen més de 50 anys.

La incidència de les dades exposades generarà problemes greus en els àmbits d'atenció continuada (guàrdies), així com a l'atenció primària , especialment en els centres de fora de l'àrea metropolitana de Barcelona, situació que posa de manifest la necessitat d'un canvi de model organitzatiu, d'assignació de recursos i de rols professionals que afecta a tot el sistema sanitari.

NATALITAT, ENVELLIMENT I MORT DE LA POBLACIÓ

El volum de la població i l'estructura demogràfica tenen un impacte patent sobre els costos sanitaris i les necessitats de personal, especialment les relacionades amb l'envelliment demogràfic generalitzat de les societats actuals. La tendència dels indicadors demogràfics de mortalitat, fecunditat i moviments migratoris, defineixen en gran mesura l'estructura poblacional i els canvis que poden experimentar-se a mig termini.

Segons l'ONU, Europa perdrà a prop d'un 1% de la població entre 2018 i 2030, però apunta que a Espanya hi haurà un increment poblacional de 4,5%, en aquest mateix període, un 3,5% població masculina i un 5,4% femenina.

La taxa de natalitat es preveu que augmenti un 2% aproximadament entre 2018 i 2030, però hi haurà 70.000 morts més que nascuts. Per això la piràmide poblacional es veurà alterada, i la població de 75 anys o més creixerà un 25% i la població jove, de 0 a 14 anys, decreixerà un 14%.
Es preveu una reducció significativa de la mortalitat general a l'Estat Espanyol entorn al 20%.

ESTUDI

OBJECTIU DE L'ESTUDI

Identificar l'estat actual i la previsió de necessitats de professionals mèdics i d'infermeria en el període 2018 – 2023 i en funció dels resultats de necessitats de professionals establir un pla d'accions a curt-mig termini per intentar buscar solucions a la problemàtica de la falta de professionals.

MATERIAL

S'ha efectuat una enquesta- veure l'annex 1- , que ha estat contestada per un total de 113 Centres (77 entitats) – veure l'annex 2 - que representen el 80% del sector sanitari públic i concertat de Catalunya.

En l'enquesta es va demanar la següent informació per línies assistencials:

- Total professionals contractats any 2018 (personal equivalent a jornada completa).
- Nombre de professionals de cada especialitat prenent com a base la jornada anual de cada entitat.
- Previsió total de vacants anuals (personal equivalent a jornada completa) que es preveu que quedin vacants per jubilacions, excedències i altres, i també l'increment de places lligades a noves activitats (si es coneix la informació) fins a l'any 2023.

MÈTODE

1. S'ha realitzat l'explotació de les dades rebudes, segmentant la mateixa per línies d'activitat (aguts i atenció primària), regions sanitàries, per col·lectius mèdics i d'infermeria i per especialitats mèdiques i d'infermeria .
2. Les dades exposades a l'apartat *Resultats de l'Enquesta* són el resultat únicament de l'anàlisi de la informació rebuda.
3. L'enquesta es va enviar a les entitats al mes de juny de 2018 i s'han recollit dades fins el mes d'agost de 2019. L'anàlisi i explotació de les dades s'ha realitzat durant els mesos de setembre i octubre de 2019.
4. Les dades exposades a l'apartat *Conclusions dades Espanya i Catalunya*, segueixen la mateixa sistemàtica d'anàlisi que el *Resultat de l'Enquesta*, però en aquest cas, es realitza l'extrapolació dels resultats de l'enquesta a la totalitat del sector, +-20.000 professionals mèdics i 35.000 professionals d'infermeria.
5. S'han incorporat a l'anàlisi de l'estudi les dades del programa MIR, a les quals se li han aplicat diversos factors de correcció que fan variar les estimacions inicials de places ofertes.

6. Els resultats s'han contrastat amb altres informes que analitzen la mateixa temàtica, com són: Informes del COMB i l'estudi *Estimación de la oferta y la demanda de médicos especialistas. España 2018 -2030. Equipo de economía de la salud*.
7. Pel que fa a les limitacions de l'estudi, cal destacar els següents aspectes:
    - Un 20% de les entitats concertades no han proporcionat les seves dades.
    - No s'ha pogut realitzar l'anàlisi específica en les línies d'atenció intermèdia ni de salut mental per falta de dades.
    - S'ha utilitzat la població assignada a cada Regió Sanitària per calcular la taxa de previsió de vacants (nombre de previsió de vacants/població assignada) .
    - L'increment de plantilla en l'àmbit de l'atenció primària l'any 2019.
    - El nombre de places MIR convocades és inferior a les places acreditades (82 % a l'any 2018).
    - La reduïda implantació de les especialitats infermeres.

RESULTATS DE L'ENQUESTA PERSONAL MÈDIC (veure annex 3)

Segons els resultats de l'enquesta realitzada la previsió total de vacants del personal mèdic és de **2.571 professionals**. Aquesta necessitat es reparteix en els períodes establerts de la següent manera: Actualment 29,8%, curt termini 33,6% i llarg termini 36,6%.

La previsió de vacants del personal mèdic representa, respecte al total de la plantilla contractada - 13.790 -, el **18,6%**, acumulat en tot el període, sempre que no es cobreixin les vacants.

Les especialitats amb major previsió de vacants de professionals mèdics són Medicina Familiar i Comunitària i Pediatria. Aquestes dos especialitats suposen el 43,3% de les necessitats de cobertura acumulada en els propers sis anys.

El segon grup d'especialitats més demandades es troben a Medicina Interna, Psiquiatria i Anestèsia i Reanimació. Aquestes tres especialitats suposen el 13,6% de les necessitats de cobertura, fins l'any 2023.

Les següents especialitats més demandades són Obstetrícia i Ginecologia, Psicologia Clínica, Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia i Cirurgia General i de l'Aparell Digestiu, suposant el 15,4% de les necessitats de cobertura acumulada fins l'any 2023.

A Catalunya el problema de la manca d'especialitats s'agreuja en funció de l'àmbit territorial. El percentatge s'incrementa substancialment en les Regions Sanitàries que es troben fora de l'àrea metropolitana de Barcelona, i especialment en les Regions Sanitàries d'Alt Pirineu i Aran, Terres de l'Ebre i Catalunya Central. A més, s'ha de tenir present que una part de les vacants dels professionals es concentra en centres mitjans/petits, fet que provoca un impacte més important en l'oferta de serveis.

Per regions sanitàries, la previsió de vacants del personal mèdic representa, respecte al total de la plantilla contractada, els següents percentatges:

- Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran: 72,4%
- Regió Sanitària Terres de l'Ebre: 41,2%
- Regió Sanitària Catalunya Central: 22,5%
- Regió Sanitària Girona: 18,8%
- Regió Sanitària Barcelona: 18,3%
- Regió Sanitària Lleida: 17,9%
- Regió Sanitària Camp de Tarragona: 10,5%
- Total general: 18,6%

El següent quadre recull les dades de previsió de vacants per Regions Sanitàries i la taxa de previsió de vacants en funció de la població assignada.

Regió Sanitària	Previsió vacants total professionals mèdics	Taxa previsió vacants per 100.000 habitants	Previsió vacants àmbit aguts professionals mèdics	Taxa previsió vacants àmbit aguts per 100.000 habitants	Previsió vacants atenció primària professionals mèdics	Taxa previsió vacants atenció primària per 100.000 habitants
Barcelona	1.727	34,6	835	16,7	714	14,3
Catalunya Central	202	38,9	100	19,3	76	14,6
Camp de Tarragona	160	26,7	80	13,3	69	11,5
Terres de l'Ebre	157	89,1	123	69,9	34	19,3
Girona	146	17,2	35	4,1	99	11,7
Lleida	126	35,1	32	8,9	64	17,8
Alt Pirineu i Aran	52	77,8	15	47,9	32	47,9

La previsió total de vacants del personal mèdic a **l'àmbit d'aguts és de 1.221,** el que suposa un **47,5%** de les necessitats totals (2.571). Aquesta necessitat es reparteix de manera homogènia pels períodes establerts – actualment 38,2%, curt termini 30,2% i llarg termini 31,6% -.

La previsió de vacants del personal mèdic representa, respecte al total de la plantilla contractada - 6.964- el **17,5%,** acumulat en tot el període, i sempre que no es cobreixin les vacants.

Les especialitats amb major previsió de vacants de professionals mèdics a **l'àmbit d'aguts són:**

Per regions sanitàries, la previsió de vacants del personal mèdic de **l'àmbit d'aguts**, respecte al total de la plantilla contractada, es la següent[ix]:

- Regió Sanitària Terres de l'Ebre: 66,3%
- Regió Sanitària Catalunya Central: 27,9%
- Regió Sanitària Barcelona: 17,1%
- Regió Sanitària Girona: 11,6%
- Regió Sanitària Lleida: 9,6%
- Regió Sanitària Camp de Tarragona: 8,9%
- Total general: 17,5%

La previsió total de vacants del personal mèdic a **l'àmbit de l'atenció primària és de 1.088** (dades enquesta), el que suposa un 42,3% de les necessitats totals. Aquesta necessitat es reparteix en els períodes establerts de la següent manera: actualment 16,4%, curt termini 38,4% i llarg termini 45,2%.

La previsió de vacants del personal mèdic representa, respecte al total de la plantilla contractada- 5.997-, el **18,1%** acumulat en tot el període, i sempre que no es cobreixin les vacants.

Les especialitats amb major previsió de vacants de professionals mèdics a **l'àmbit d'atenció primària** es concentra en Obstetrícia i Ginecologia (26,6%), Pediatria (20,6%) i Medicina Familiar i Comunitària (16,9%).

Per regions sanitàries, la previsió de vacants del personal mèdic de **l'àmbit de l'atenció primària**, respecte al total de la plantilla contractada, es la següent:

- Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran: 56,7%
- Regió Sanitària Girona: 21,1%
- Regió Sanitària Lleida: 19,3%
- Regió Sanitària Terres de l'Ebre: 18,6%
- Regió Sanitària Barcelona: 18,2%
- Regió Sanitària Catalunya Central: 16,1%
- Regió Sanitària Camp de Tarragona: 12,3%
- Total general: 18,2%

CONCLUSIONS DADES ESPANYA I CATALUNYA x xi

Hi ha dos especialitats mèdiques que un nombre molt majoritari de CCAA qualifiquen com deficitàries a l'actualitat, Medicina Familiar i Comunitària (15) i Pediatria (16). En el cas de Catalunya, aquestes dos especialitats suposen el 43,3% de les necessitats de cobertura, situant Medicina Familiar i Comunitària com la que major demanda té – 1.332 vacants en els propers 6 anys – i Pediatria 283 vacants en els propers 6 anys.

En el cas de l'especialitat de Pediatria hi ha opinions que sustenten que la mancança es dóna a l'àmbit de l'atenció primària però no a l'àmbit hospitalari. Pel que fa els metges de família es constata que busquen destinacions professionals fora de l'atenció primària – urgències d'hospital, unitats de pal·liatius en atenció especialitzada, entre altres – que agreuja el problema a l'atenció primària.

En el segon grup d'especialitats més demandades en tot l'estat, i que actualment ja es troben amb dificultats per cobrir les necessitats actuals de demanda estan: Anestèsia i Reanimació, Radiodiagnòstic i Urologia. En el cas de Catalunya, aquestes tres especialitats són Medicina Interna, Psiquiatria i Anestèsia i Reanimació. Aquestes tres especialitats suposen el 13,6% de les necessitats de cobertura - 177, 168 i 163 – respectivament, fins l'any 2023.

El tercer grup ho formen – Cirurgia General i de l'Aparell Digestiu, Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia, Dermatologia i Otorinolaringologia. En el cas de Catalunya, aquestes quatre especialitats són Obstetrícia i Ginecologia, Psicologia Clínica i Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia i Cirurgia General i de l'Aparell Digestiu, suposant el 15,4% de les necessitats de cobertura – 163, 149, 133 i 129 – respectivament fins l'any 2023.

De les nou especialitats més demandades a tot l'Estat, a Catalunya hi ha una coincidència a sis de les especialitats de les nou més demandades. Cal també assenyalar que en el cas de la Psiquiatria i de la Psicologia Clínica a Catalunya hi ha una demanda més elevada i això pot ser degut a la xarxa existent de salut mental comunitària. També assenyalar que la dècima especialitat més demandada a Catalunya és Radiodiagnòstic.

Davant aquesta situació és necessari avaluar l'oferta de les places MIR als propers anys a Catalunya. Les places MIR ofertes a l'any 2018 van ser de 1.089, de les 1.330 places acreditades. Realitzant l'estimació de places acumulades que sortiran des de 2018 a 2023, de les 44 especialitats, tindrem 6.750 nous metges especialistes. No obstant això, al total de places estimades caldrà aplicar-li factors de correcció, que fan variar aquestes estimacions inicials. En primer lloc cal tenir en compte que de mitjana un 22%

de les places no es cobreixen. A més, al voltant del 10% dels metges que accedeixin a una plaça MIR són estrangers (permís d'estudiant, no permís de treball ni de residència) i el 16% són d'altres Comunitats Autònomes i hi ha un alt grau de retorn al lloc d'origen. Un altre aspecte a tenir en compte és que actualment hi ha menys professionals que estiguin en situació de pluriocupació. En aquest sentit, els professionals que opten per treballar exclusivament a la sanitat privada es situaria a l'entorn del 18,9% i també hem de tenir en compte els metges que no exerceixen tasques assistencials, ja sigui perquè es dediquen a recerca o docència o perquè treballen en una altra professió.

Una vegada aplicada aquesta correcció, en el cas de Catalunya podem dir que l'oferta de places MIR és inferior a les necessitats acumulades de metges als propers 6 anys. Per a una previsió total de vacants del personal mèdic de 2.571- acumulat en tot el període, i sempre que no es cobreixin les vacants – l'oferta de places MIR és de 2.418 (diferència 153). A més es produeix un "gap" entre l'oferta d'especialitats MIR i la demanda específica que doni resposta a les necessitats dels centres.

ESPECIALITATS	PROFESSIONALS CONTRACTAS (dades enquesta)	EXTRAPOLACIÓ PROFESSIONALS CONTRACTATS	VACANTS (dades enquesta)	EXTRAPOLACIÓ VACANTS	ESTIMACIÓ METGES ESPECIALISTES 2018 -2023	DIFERÈNCIA (ESTIMACIÓ METGES ESP-EXTRAP VACANTS)
Medicina Familiar i Comunitària	5.241	7.601	919	1.332	1.752	420
Pediatria i les seves Àrees Específiques	1.026	1.487	195	283	384	101
Medicina Interna	676	980	122	177	348	171
Psiquiatria	287	416	116	168	294	126
Anestesiologia i Reanimació	658	955	113	163	402	239
Obstetrícia i Ginecologia	539	782	113	163	264	101
Psicologia Clínica	334	484	102	149	156	7
Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia	485	703	92	133	270	137
Cirurgia Gral. i de l'A. Digestiu	411	597	89	129	210	81
Radiodiagnòstic	318	462	57	83	192	109
Geriatria	148	214	45	66	96	30
Cardiologia	253	367	41	59	132	73
Oftalmologia	228	331	38	55	168	113
Anàlisis Clíniques	115	166	38	55	54	-1
Hematologia i Hemoteràpia	134	195	37	54	108	54
Oncologia Mèdica	205	298	36	53	120	67
Aparell Digestiu	182	263	35	51	138	87
Otorinolaringologia	143	208	34	49	60	11
Medicina Intensiva	246	357	32	46	138	92
Farmàcia Hospitalària	211	305	26	37	144	107
Oncologia Radioteràpica	64	93	24	35	60	25
Neurologia	180	260	21	30	114	84
Medicina Preventiva i Salut Pública	79	115	20	30	36	6

Urologia	185	268	20	29	84	55
Anatomia Patològica	134	194	20	29	114	85
Medicina Física i Rehabilitació	132	191	20	29	78	49
Dermatologia Mèdic-Quirúrgica i Venereologia	109	157	19	28	90	62
Pneumologia	147	213	18	26	114	88
Angiologia i Cirurgia Vascular	82	119	17	24	36	12
Endocrinologia i Nutrició	109	157	15	22	78	56
Nefrologia	105	152	13	19	102	83
Reumatologia	87	126	12	17	60	43
Neurocirurgia	58	84	9	13	36	23
Cirurgia Cardiovascular	40	58	8	12	24	12
Radiofísica Hospitalària	46	67	8	12	24	12
Farmacologia clínica	29	43	7	10	30	20
Medicina del Treball	42	61	7	10	12	2
Microbiologia i Parasitologia	45	65	7	10	36	26
Cirurgia Pediàtrica	40	59	5	8	18	10
Medicina Nuclear	26	38	5	7	30	23
Cirurgia Plàstica Estètica i Reparadora	40	58	4	6	36	30
Cirurgia Oral i Maxil·lofacial	44	65	4	6	18	12
Al·lergologia	39	57	2	3	24	21
Cirurgia Toràcica	35	51	2	3	18	15
Immunologia	15	22	2	3	18	15
Neurofisiologia Clínica	33	48	1	1	18	17
Radiofarmàcia	5	7	0	0	12	12
TOTAL	13.791	20.000	2.571	3.729	6.750	3.021

RESULTATS DE L'ENQUESTA PERSONAL D'INFERMERIA (veure annex3)

Segons els resultats de l'enquesta realitzada, la previsió total de vacants del personal d'infermeria és de 3.263. Aquesta necessitat es reparteix en els períodes establerts de la següent manera: actualment 33,8%, curt termini 27,7% i llarg termini 38,5%.

La previsió de vacants del personal d'infermeria representa, respecte al total de la plantilla contractada, el 17,5% (acumulat en tot el període).

Del total de previsió de vacants, 2.716 (83,2%) professionals d'infermeria són infermeres sense especialitat i les 548 (16,8%) restants corresponen a infermeres especialistes. Destaquem les especialitats de Llevadora, Infermera de Geriatria, Infermera de Salut Mental i Infermera de Pediatria com les especialitats més demandades.

Si bé, a la Regió Sanitària de Barcelona es concentren quantitativament el nombre més important de les necessitats de professionals d'infermeria, cal significar l'impacte que les necessitats suposen en altres regions sanitàries.

A nivell territorial, el percentatge de previsió total de vacants en el període 2018-2023 sobre el total d'infermeres i infermers contractats per Regió Sanitària, és el següent:

- Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran: 47,4%
- Regió Sanitària Girona: 21,7%
- Regió Sanitària Barcelona: 19,1%
- Regió Sanitària Terres de l'Ebre: 18,9%
- Regió Sanitària Lleida: 13,4%
- Regió Sanitària Barcelona: 18,2%
- Regió Sanitària Catalunya Central: 12,1%
- Regió Sanitària Camp de Tarragona: 9,1%
- Total general: 17,5%

El següent quadre recull les dades de previsió de vacants per Regions Sanitàries i la taxa de previsió de vacants en funció de la població assignada.

Regió Sanitària	Previsió vacants total infermeres i infermers	Taxa previsió vacants per 100.000 habitants	Previsió vacants àmbit aguts infermeres i infermers	Taxa previsió vacants àmbit aguts per 100.000 habitants	Previsió vacants atenció primària infermeres i infermers	Taxa previsió vacants atenció primària per 100.000 habitants
Barcelona	2.421	48,4	1.504	30,1	727	14,5
Catalunya Central	145	27,9	30	5,8	85	16,3
Camp de Tarragona	189	31,5	96	16,1	85	14,2
Terres de l'Ebre	92	52,4	50	28,7	31	17,6
Girona	231	27,1	90	10,6	126	14,9
Lleida	145	40,3	89	24,9	49	13,6
Alt Pirineu i Aran	41	61,4	8	11,9	26	38,9

CONCLUSIONS GENÈRIQUES I RECOMANACIONS

1. A Catalunya el problema de la manca de professionals s'agreuja en funció de l'àmbit territorial. Si bé, la mitjana de les necessitats de cobertura de personal mèdic, en els propers 5 anys, és de 18,6%, aquest percentatge s'incrementa substancialment en les Regions Sanitàries que es troben fora de l'àrea metropolitana de Barcelona, i especialment en les Regions Sanitàries d'Alt Pirineu i Aran, Terres de l'Ebre i Catalunya Central.

   A tall d'exemple, als centres d'aguts és preocupant la manca d'especialitats d'Anestèsia i Reanimació, ja que afecta als programes quirúrgics i a les llistes d'espera.

   Pel que fa a les infermeres i infermers, la previsió mitjana de vacants se situa en el 17,5% en els propers anys. Aquest percentatge és significativament superior en la Regió Sanitària d'Alt Pirineu i Aran.
2. És necessari augmentar el nombre de places MIR en aquelles especialitats amb major previsió de vacants (Medicina de Família i Comunitària, Pediatria, etc)
3. És necessari establir un model de planificació dels professionals mèdics per distribuir les noves places MIR entre les regions sanitàries existents, per tal de pal·liar el desajust entre l'oferta i la demanda. Cal tenir en compte les jubilacions i la mobilitat geogràfica entre les distintes zones geogràfiques.
4. Donada la previsible sortida del mercat laboral segons les piràmides d'edat, els desequilibris entre l'oferta i la demanda d'especialistes mèdics s'agreujaran en els propers cinc anys. Els nous models d'organització del treball, entre altres mesures, esdevindran imprescindibles per minimitzar l'impacte de les necessitats.
5. El mer augment del nombre de graduats i metges i infermeres especialistes no resoldrà el problema de manca de professionals. Es requerirà utilitzar eines diverses com incloure la innovació a l'atenció sanitària basada en equips multidisciplinaris i millorar l'ús de la tecnologia.
6. La feminització dels professionals mèdics és un factor a tenir en compte, donada la protecció dels aspectes relacionats amb els permisos per naixement – maternitat, lactància, embaràs de risc, excedència per cura de fills, reduccions de jornada, etc.

De la lectura del document del *Fòrum de Diàleg Professional*, i a la vista de la informació explotada es poden efectuar un seguit de recomanacions pel Departament de Salut i les entitats del sector:

A. Les decisions sobre els *numerus clausus* i sobre les places MIR han de formar part d'un mateix procés de planificació, ja que són instruments flexibles per l'ajust i l'equilibri dels mercats laborals, i la clau ha de ser la coordinació entre els dos, ja que les decisions són mútuament influents.

B. Cal que el model organitzacional del sistema sanitari tingui en compte la distribució geogràfica dels recursos i no només sigui un model de reemplaçament que busqui regular les entrades i sortides dels professionals. S'hauria d'ampliar territorialment el programa MIR, fomentant i facilitant rotacions temporals pel territori.

C. Cal valorar la possibilitat d'introduir canvis a l'atenció primària que facin atractiu l'exercici de la medicina de família, incorporant noves funcionalitats tecnològiques, i potenciar les relacions amb l'àmbit hospitalari, sociosanitari i de la dependència

D. Cal repensar la distribució de tasques i la responsabilitat dels professionals tenint en compte la mancança dels anys propers. Per exemple, cal concretar i potenciar els rols professionals de les infermeres i els infermers en l'àmbit de l'nestesiologia i de la pediatria en l'atenció primària.

E. Pel que fa a l'atenció continuada, cal revisar el model actual i assolir una concentració territorial dels punts de guàrdia

F. Impulsar el desenvolupament professional continu de forma obligatòria i la revaluació de les competències professionals.

G. És evident que les condicions laborals i professionals, dels llocs de treball que s'ofereixen estan darrera dels dèficits en algunes especialitats: places poc atractives a llocs allunyats dels nuclis poblacionals més importants, temporalitat contractual, continguts professionals poc motivadors etc. ajuden a explicar part del problema.

H. Caldrà definir i establir estratègies que generin oportunitats de desenvolupament:
    a. Reconeixement dels resultats assolits.
    b. Facilitar i promoure la recerca, innovació i docència.
    c. Flexibilitzar el temps de treball.
    d. Potenciar l'estabilitat laboral.

I. Potenciar les aliances estratègiques entre centres que permetin ampliar la disponibilitat del coneixement aplicat en aquelles entitats amb mancances de professionals.

J. Seria necessari introduir fórmules flexibles de treball adreçades als professionals sèniors que permetessin allargar la seva vida laboral i també tenir en compte els interessos i les necessitats dels professionals joves que s'incorporen al sistema.

K. Seria necessari plantejar l'atenció primària des d'una òptica multidisciplinar.

L. Caldria introduir incentius específics destinats a aconseguir una millor distribució dels professionals en el territori.

M. S'ha de posar èmfasi en la problemàtica específica dels hospitals comarcals, redefinir el model de l'hospital comarcal del futur.

N. És necessari un replantejament del model actual d'atenció des de la macrogestió i fins a la mesogestió i a les entitats proveïdores.

Annex 1 – Model d'enquesta

ENQUESTA PER CONÈIXER LA NECESSITAT DE PROFESSIONALS MÈDICS I D'INFERMERIA CENTRES ASSOCIATS

ÀMBIT AGUTS:
ENTITAT :
CENTRE DE TREBALL:
LOCALITAT:
*pejc (personal equivalent a jornada completa)

			2018		2019	2020	2021	2022	2023
Especialitats amb quota autonòmica (*)	**Especialitat**	Total professionals contractats any 2018 (pejc)	Places ofertades vacants a 01.06.2018 (pejc)	Previsió vacants (pejc)	Previsió vacants (pejc)	Previsió vacants (pejc)	Previsió vacants (pejc)	Previsió vacants (pejc)	Previsió vacants (pejc)
	PERSONAL MÈDIC								
	Alergologia								
*	Anàlisis Clíniques								
	Anatomia Patològica								
	Anestesiologia i Reanimació								
	Angiología i Cirurgia Vascular								
	Aparell Digestiu								
	Cardiologia								
*	Cirurgia Cardiovascular								
	Cirurgia Gral. i de l'A. Digestiu								
	Cirurgia Oral i Maxilofacial								
	Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia								
	Cirurgia Pediàtrica								
*	Cirurgia Plàstica Estètica i Reparadora								
	Cirurgia Toràcica								
	Dermatologia Mèdic-Quirúrgica i Venereologia								
	Endocrinologia i Nutrició								
	Farmàcia Hospitalària								
*	Farmacologia clínica								
	Geriatria								
	Hematologia i Hemoteràpia								
*	Inmunologia								
	Medicina del Treball								
	Medicina Familiar i Comunitària								
	Medicina Física i Rehabilitació								
	Medicina Intensiva								
	Medicina Interna								
*	Medicina Nuclear								
*	Medicina Preventiva i Salut Pública								
*	Microbiologia i Parasitologia								
	Nefrología								
	Pneumologia								
	Neurocirurgia								
*	Neurofisiologia Clínica								
	Neurologia								
	Obstetrícia i Ginecologia								
	Oftalmologia								
	Oncologia Mèdica								
	Oncologia Radioterápica								
	Otorinolaringologia								
	Pediatria i les seves Àrees Específiques								
	Psicologia Clínica								
	Psiquiatria								
	Radiodiagnòstic								
*	Radiofarmàcia								
*	Radiofísica Hospitalària								
	Reumatologia								
	Urologia								
	TOTAL		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	PERSONAL D'INFERMERIA								
	Infemeres sense especialitat								
Infermeres especialistes	Llevadores								
	Infermeres del Treball								
	Infermeres de Salut Mental								
	Infermeres de Geriatria								
	Infermeres de Pediatria								
	Infermeres de Família i Comunitària								
	Infermeres de Cures Mèdic-Quirúrgiques								
	TOTAL		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	ALTRES PROFESSIONALS (indiqueu)								
	TOTAL		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Annex 2 – Entitats

1. ARAN SALUT
2. FUNDACIÓ SANT HOSPITAL (SEU D'URGELL)
3. FUNDACIÓ HOSPITAL DE PUIGCERDÀ
4. DAP ALT PIRINEU I ARAN

5. CLÍNICA TERRES DE PONENT
6. GESTIÓ DE SERVEIS SANITARIS
7. SANT JOAN DE DEU DE LLEIDA
8. HOSPITAL ARNAU DE VILANOVA
9. DAP LLEIDA

10. CENTRE MÈDIC QUIRÚRGIC DE REUS
11. HOSPITAL UNIVERSITARI SANT JOAN DE REUS
12. FUNDACIÓ ASSISTENCIAL SAGESSA SALUT
13. HOSPITAL UNIVERSITARI DE TARRAGONA JOAN XXIII
14. INSTITUT PERE MATA
15. FUNDACIÓ HOSPITAL DE SANT PAU I SANTA TECLA
16. FUNDACIÓ CENTRES ASSISTENCIALS I D'URGÈNCIES CAUS
17. DAP TARRAGONA

18. HOSPITAL COMARCAL D'AMPOSTA
19. HOSPITAL DE TORTOSA VERGE DE LA CINTA
20. HOSPITAL COMARCAL MÓRA D'EBRE
21. DAP TERRES DE L'EBRE

22. FUNDACIÓ HOSPITAL D'OLOT I COMARCAL DE LA GARROTXA
23. SERVEIS DE SALUT INTEGRATS DEL BAIX EMPORDÀ
24. HOSPITAL DE CAMPDEVÀNOL
25. FUNDACIÓ SALUT EMPORDÀ
26. HOSPITAL UNIVERSITARI DE GIRONA DR. JOSEP TRUETA
27. CORPORACIÓ DE SALUT DEL MARESME I LA SELVA
28. CLÍNICA SALUS INFIRMORUM
29. DAP GIRONA

30. CONSORCI HOSPITALARI DE VIC
31. HOSPITAL SANT BERNABÉ
32. CONSORCI SANITARI D'IGUALADA
33. FUNDACIÓ HOSPITAL DE LA SANTA CREU DE VIC
34. SANT ANDREU SALUT
35. DAP CENTRE

36. CONSORCI SANITARI DEL GARRAF
37. HOSPITAL SANT JOAN DE DÉU DE MARTORELL
38. HOSPITAL DE VILADECANS
39. CONSORCI SOCIOSANITARI DE VILAFRANCA
40. CONSORCI HOSPITALARI DE L'ALT PENEDÈS

41. CONSORCI SANITARI INTEGRAL
42. INSTITUT CATALÀ D'ONCOLOGIA
43. HOSPITAL UNIVERSITARI DE BELLVITGE
44. HOSPITAL UNIVERSITARI TRIAS I PUJOL
45. CONSORCI SANITARI DEL MARESME
46. COMUNITAT TERAPÈUTICA DEL MARESME
47. CORPORACIÓ SANITÀRIA PARC TAULÍ
48. FUNDACIÓ HOSPITAL ASIL DE GRANOLLERS
49. CONSORCI SANITARI DE TERRASSA
50. FUNDACIÓ ASSISTENCIAL MÚTUA DE TERRASSA
51. FUNDACIÓ VALLPARADÍS
52. FUNDACIÓ HOSPITAL DE SANT CELONI
53. FUNDACIÓ SANITÀRIA DE MOLLET
54. PROSS (ABS LA ROCA)
55. CENTRES BLAU CLÍNIC
56. CONSORCI PARC DE SALUT MAR
57. HOSPITAL DE LA SANTA CREU I SANT PAU
58. HOSPITAL UNIVERSITARI VALL D'HEBRON
59. CAPSBE
60. ASSOCIACIÓ CENTRE D'HIGIENE MENTAL LES CORTS
61. BADALONA SERVEIS ASSISTENCIALS
62. CASAP
63. FUNDACIÓ ORIENTA
64. HOSPITAL PLATÓ
65. SERVEIS RESIDENCIALS D'ESTADES TEMPORALS I RESPIR (DIPUTACIÓ DE BARCELONA)
66. FUNDACIÓ VIDAL DE BARRAQUER
67. GERMANES HOSPITALÀRIES BENITO MENNI
68. FUNDACIÓ EULÀLIA TORRAS DE BEÀ
69. FUNDACIÓ SANT FRANCESC D'ASSÍS
70. HOSPITAL MARE DE DÉU DE LA MERCÈ
71. MÚTUA DE GRANOLLERS
72. PREVENCIÓ, ASSISTÈNCIA I SEGUIMENT
73. CPB SERVEIS DE SALUT MENTAL
74. DAP BARCELONA CIUTAT
75. DAP VALLÈS ORIENTAL I VALLÈS OCCIDENTAL
76. DAP BARCELONÈS NORD I MARESME
77. DAP COSTA DE PONENT

Annex 3 – Veure document adjunt.

Annex 4 – Bibliografia

[i] EU Joint Action on Health Workforce Planning & Forecasting. Http://healthworkforce.eu

[ii] Https://www.mecd.gob.es/servicios-al-ciudadano mecd/estadisticas/educacion/universitaria/estadisticas/universidades-centros-titulaciones.html

[iii] La Universidad espanyola en xifres. Año 2013. Curso académico 2013 -2014. CRUE 2015.

[iv] Https://www.mecd.gob.es/servicios-al-ciudadano-mecd/estadisticas/educacion/universitaria/estadisticas/universidades-centros-titulaciones.html

[v] Estimación de la oferta y la demanda de médicos especialistas. España 2018 -2030. Equipo de economía de la salud.

[vi] Estimación de la oferta y la demanda de médicos especialistas. España 2018 -2030. Equipo de economía de la salud.

[vii] OMC 2018. Estudio sobre demografía médica 2018. Cuadernos CGCOM

[viii] Estimación de la oferta y la demanda de médicos especialistas. España 2018 -2030. Equipo de economía de la salud

[ix] Falten dades de la Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran

[x] Estimación de la oferta y la demanda de médicos especialistas. España 2018 -2030. Equipo de economía de la salud.

[xi] Dades enquesta pròpia